

El Voltor que baixà de la serra de Tramuntana

Veure TV3 a les Illes no va ser bufar i fer ampolles, però tampoc no va ser una lluita tan dura com la valenciana. A Mallorca, l'associació Voltor i l'OCB hi van posar la banya; a Menorca, Rubió i Tudurí en va ser la clau; i a les Pitiüses, Formentera s'avançà a Eivissa, que d'altra banda va crear l'associació Sa Talaia, a imatge de Voltor, però amb més facilitats.

La serra de Tramuntana és l'únic lloc del món on hi ha hagut aplecs televisius. Es van fer des que algú es va adonar que en aquella zona es rebia, encara que amb dificultat, el senyal de TV3, fins que el repetidor d'Alfàbia es va posar en funcionament, el 4 de juliol del 1985.

De seguida que es va posar en marxa TV3, l'Obra Cultural Balear (OCB) va establir al primer lloc del seu ordre de prioritats el fet de poder fer arribar el canal a Mallorca. A àmbit polític, PSM – Entesa Nacionalista va fer un primer intent al Parlament balear, que va ser aprovat per tots els partits polítics menys el PP; és a dir, que calia la força dels fets per acabar de convèncer els descreguts i contraris diversos. Així, el 6 d'abril del 1984 l'OCB va organitzar una campanya titulada "Volem TV3, ara" per recollir els diners necessaris per comprar el reemissor i el terreny on instal·lar-lo. Un punt àlgid de la campanya va ser un partit Barça – Atlètic de Madrid, en què el pelegrinatge televisiu va ser especialment espectacular. Els privilegiats valldemossencs obrien els seus garatges i hi instal·laven cadires davant del televisor per a familiars, amics i coneguts que aquell dia pujaven a la serra. I els que no tenien casa on anar a parar s'enduien el televisor i el connectaven a la bateria del cotxe.

L'OCB va fer la seva primera emissió d'un partit en diferit quan va aprofitar un d'aquests caps de setmana de peregrinació per enregistrar en vídeo el

matx i reemetre'l a la sala d'actes de La Caixa a Palma, amb un ple absolut. Unes mostres de voluntat popular que van anar tombant les reticències del PSOE i el PP. De fet, dins el PSIB ja hi havia qui ho tenia molt clar, com el cap de llista Gregori Mir, que va amenaçar d'interpel·lar el Govern espanyol de l'aleshores Felipe González si no es facilitaven les coses per rebre TV3.

Amb set mesos (i uns quants partits del Barça) van aconseguir els diners per comprar el terreny: a 10.000 pessetes la participació, se'n van aconseguir 14.000.000. El president de l'OCB, Toni Mir, explica que "amb aquests milions es va comprar el repetidor, que es va importar d'Itàlia a través de TV3". Pel que fa als 1.000 m² d'Alfàbia, necessaris per col·locar-hi l'antena, l'OCB els va comprar amb els diners que va obtenir de la venda de part d'un fons pictòric que els havia donat Joan Miró.

Tot va quedar registrat a nom de la societat Voltor, creada el 10 de desembre del 1984 amb una junta d'il·lustres, com Francesc de Borja Moll, Climent Garau o Josep Maria Llompart.

Per acabar de tombar els darrers recels i deixar en evidència els dogmàtics, l'OCB i Voltor van encarregar al prestigiós advocat Josep Melià un informe jurídic sobre la viabilitat, legalitat i necessitat cultural de l'arribada de TV3, que es va presentar el febrer del 1985. Va ser contundent, no només per l'informe en si, sinó també per les pàgines

Antoni Munné, un dels principals impulsors de la recepció de TV3 a Eivissa, que no es va aconseguir fins al 1987.

que li van donar els principals mitjans de comunicació de l'illa. A més, segons els responsables de l'OCB i Volor, van tenir un rol positiu el delegat del Govern a les Illes, Martín Plasencia; el ministre José Barrionuevo (ben diferent del que va fer al País Valencià i amb el 33), i el director general de comunicacions, Francisco Virseda.

Finalment, doncs, el repetidor d'Alfàbia es va poder posar en marxa el 4 de juliol del 1985, i poc després el Parlament va aprovar una partida presupostària per al manteniment de la in-

Les actuacions del delegat del Govern a les Illes i del ministre José Barrionuevo van ser oposades al cas valencià

fraestructura dels repetidors, que es va mantenir al llarg dels anys. En tot aquest temps l'únic ensurt important va ser la matinada del 24 d'abril del 1989, quan les antenes d'Alfàbia van cremar amb una clara intenció política. Però només va ser un ensurt que en cinc dies es va arreglar. Al cap d'un temps, el culpable, un veterà ultradreta anticatalanista, va ser condemnat a sis anys de presó.

Menorca a través de Tudurí. Amb l'entrada en funcionament del repetidor d'Alfàbia, a la meitat nord-oriental de Menorca van poder veure per primer cop TV3. Però a la zona de Ciutadella no hi havia manera. Joan Granados, exdirector de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) recorda com es va resoldre l'episodi: "Un dia em va cridar el president Pujol i em va dir si sabia qui era el doctor Rubió i Tudurí, en Fernando, que li deia. Jo li vaig dir que no. Aleshores, ell em va dir: 'agafa l'avió que demà al matí t'esperarà a l'aeroport'." Granados va indagar, però no s'esperava una rebuda com la que va tenir: "Va venir a buscar-me amb una *rubia*, una limusina d'aquelles tan grans. Després em vaig assabentar que era l'única que hi havia a Menorca i que no estava matriculada ni tenia cap paper, però ell era el rei de l'illa i ningú no li deia res, ni la Guàrdia Civil." Superada la impressió va escoltar el prec de Rubió:

1995

■ **'Persones humanes'**. Un dels programes clau de TV3. El format, inspirat en els *late shows* dels EUA, va marcar definitivament una manera de fer humor a la televisió, no només catalana. Miquel Calzada, Mikimoto, va ser la cara d'aquesta revolució. També va protagonitzar un dels moments més polèmics de TV3, quan justament el dia que la direcció de la CCRTV visitava el rei Joan Carles I, el *Persones humanes* va fer un debat sobre la independència, amb una imatge permanent de la infanta Helena emocionada i plorosa. Joan Gra-

nados encara recorda avui aquest fet "com un calvari", diu que encara li sap molt de greu i assegura que Calzada "no en sabia res i que s'ho va trobar tot fet". Se'n van fer 118 programes.

■ **'Estació d'enllaç'**. Una de les millors produccions dramàtiques de TV3. L'acció es desenvolupava en el vestíbul d'una estació d'enllaç i els protagonistes n'eren el cap d'estació i els que s'encarregaven del bar, el quiosc i la botiga de regals, i les respectives famílies, a més de personatges esporàdics. Jaume Cabré en va marcar la línia argumental, en què es

mesclaven els problemes dels protagonistes amb les històries dels passatgers. Va durar fins al gener del 1999.

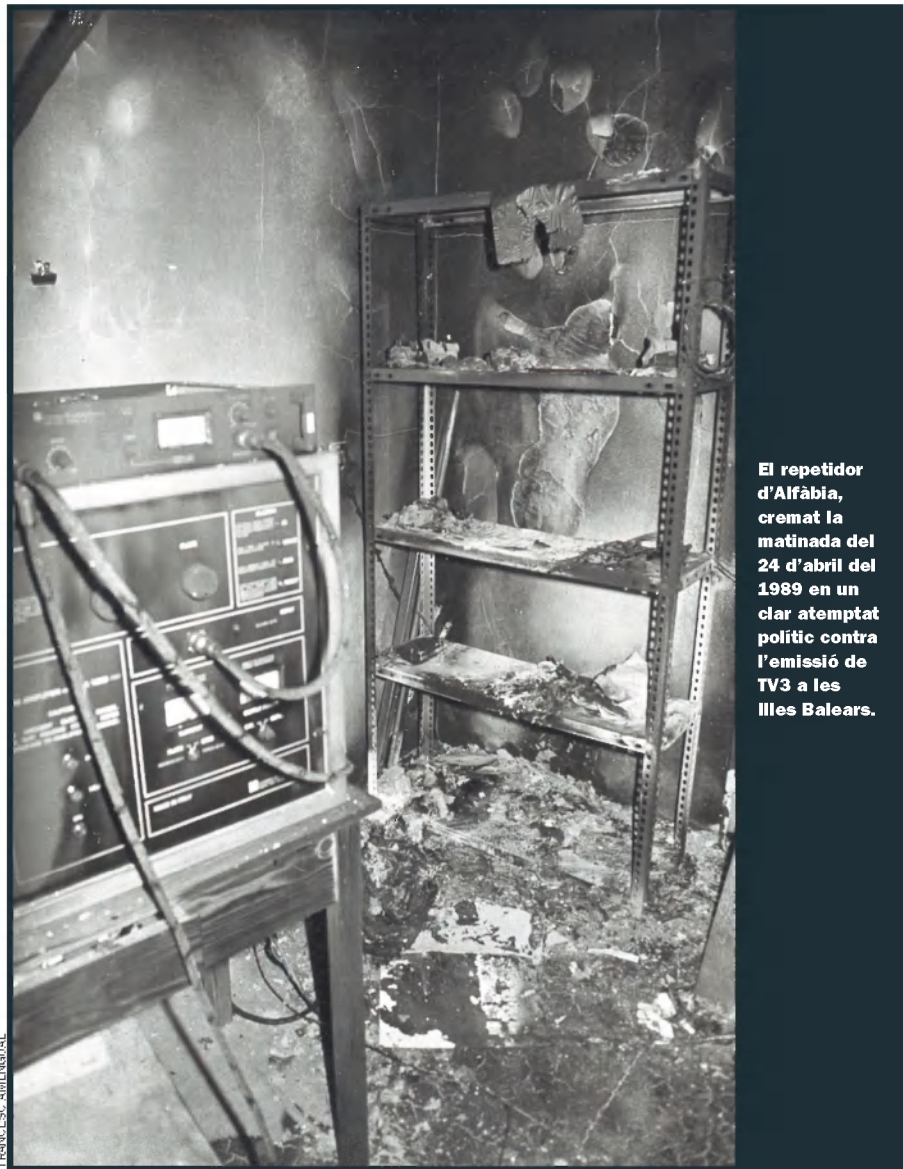
1996

■ **'La Rosa'**. Amb voluntat d'aprofitar l'èxit de *Poble Nou*, es va fer aquesta continuació, també encarregada a Josep Maria Benet i Jornet. La sèrie se centrava en un dels personatges, la Rosa, però situada a la ciutat de Manresa (Bages). L'episodi que es va emetre el 8 d'abril del 1996 va ser seguit, segons les dades oficials, per més d'un milió d'espectadors.

“Jo el que vull és que a tot Menorca es vegi TV3.” Granados ja havia fet números, amb tècnics *in situ* i tot, i li va plantejar directament al seu interlocutor: “Són 7 milions.” No hi va haver ni un segon de dubte en la cara del seu futur amic: “Em va dir que faria un taló i que me’l donaria immediatament.” I així, al 1987, tota l’illa ja va poder gaudir de *Bona cuina*, dels consells sobre sexualitat que oferien aleshores *Curar-se en salut*, o bé riure amb un nou Miki-moto a *Oh, Bongònia!*.

Formentera abans que Eivissa.

La primera de les Pitiüses a tenir TV3 va ser Formentera. Els noms i cognoms dels primers herois van ser Isidor Torres i Vicent Serra, *Blai*, delegats de l’OCB a Formentera. Es van adreçar al Consell Insular d’Eivissa i Formentera i van sol·licitar al president, Cosme Vidal, d’Alianza Popular, els diners necessaris per a l’antena. La resposta de Vidal va ser de les més contundents: “El Consell hi posa el tronxo i vostès les rames.” L’Ajuntament formenterenc hi va posar 300.000 pessetes (1.800 euros) per a l’emissor, i el tècnic valencià Enrique García hi va posar l’assessorament tècnic no lucratiu. Així doncs, aviat van poder veure els partits del Barça amb comoditat, sense haver d’anar a les zones de l’illa que es rebia lleument el senyal quan no hi havia reemissor. Tomeu Marí, aleshores un molt jove formenterenc, recorda aquells

El repetidor d’Alfàbia, cremat la matinada del 24 d’abril del 1989 en un clar atemptat polític contra l’emissió de TV3 a les Illes Balears.

■ **‘30 minuts’.** El programa de reportatges de referència de TV3, en antena des del 1984. Entre els seus èxits hi ha la sèrie de tres programes, dirigits per Carles Bosch, dedicats als *balseros* de Cuba, que es van emetre al 1996 i que van tenir un important reconeixement mundial. Fins i tot se’n va fer una pel·lícula.

1997

■ **‘Ciutadans’.** De nou TV3 va demostrar amb aquest programa la seva capacitat de regenerar-se amb formats innovadors, una línia que de fet ja havia començat un any abans amb *Vides privades*. Es tractava de retrats de la socie-

tat catalana a partir de personatges anònims i de les circumstàncies d’aquests. Els seus responsables, Joan Úbeda i Francesc Escribano, van demostrar així que es podien obtenir grans audiències sense perdre qualitat.

■ **‘Les 1.000... i una!’.** Xou de nit dirigit i presentat per Jordi González, que va destacar per la frivolitat i la transgressió de les activitats que s’hi presentaven, a més d’entrevistes i actuacions musicals i teatrals ben diverses.

1998

■ **‘Nissaga de poder’.** Sèrie diària centrada en les aventures i intrigues

d’una família molt rica de viticultors, també escrita per Josep Maria Benet i Jornet, a l’estil de la telesèrie nord-americana *Falcon Crest*. Se’n van fer 476 capítols des del 28 de gener del 1996. L’episodi emès el 3 de maig del 1998 va situar-se com el programa més vist de l’any, per darrere del futbol.

■ **‘En directe Mari Pau’.** Mari Pau Huguet és una de les principals icones de TV3, amb una presència regular davant de les càmeres en aquests vint anys. *En directe Mari Pau* va significar una gran aposta, ja que se li va oferir un magazín que durava tres hores cada dia i en què hi havia música, tertúlia, cuina,

Catalunya Nord, pendants de la USAP i el temps

L'arribada de TV3 i la resta d'emissions de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) a les comarques del nord de Catalunya també té la seva epopeia. Des del Principat hi va jugar fort el delegat de la Generalitat a Girona, Joan Saqués, que no va parar fins que va aconseguir que s'instal·lés un repetidor al pic de les Salines, just a la frontera oficial, a tocar de Maçanet de Cabrenys (Alt Empordà). Des de la CCRTV es va demanar el permís per instal·lar l'antena amb l'excusa de poder cobrir una zona que afectava tres o quatre poblets de la Garrotxa, però amb una potència que arribava fins a Narbona. La intencionalitat era clara, doncs. Per la part nord-catalana, Joan Pere Le Bihan recorda com va escriure al ministre de Comunicacions francès, aleshores Louis Mexandeau, per demanar-li si hi havia cap inconvenient en l'arribada de TV3. Mexandeau, trencant el tradicional recel jacobí a tot el que no sigui francès –i menys en cultura i comunicació–, va respondre que no hi havia cap problema si no hi havia interferències amb els canals francesos. No n'hi havia; per tant, es va fer via i el 4 d'abril del 1985 el Rosselló ja va poder veure TV3. No van ser els primers fora del Principat, ja que des del 4 de setembre del 1984 ja es veia a la Franja i a les comarques del nord del País Valencià, i des del 14 de març del 1985 també es veia a Andorra. Després del Rosselló, un grup d'ajuntaments de la costa Vermella, encapçalats per Banyuls, van instal·lar un repetidor, i més tard es va fer una campanya popular per fer arribar el senyal al Conflent, que

fins i tot va tenir ajudes de la Comissió Europea i del Departament del Llenguadoc-Rosselló.

El Barça va arribar ben aviat, doncs, al Rosselló, però encara hi havia poca gent que ho podia veure a casa seva, ja que a l'estat francès domina el sistema televisiu SECAM, i TV3, com la majoria de cadenes europees, emet amb el sistema PAL. Així, els nord-catalans s'havien de comprar un aparell apte per als dos sistemes, cosa que era una barrera considerable en un mitjà on la mandra té un paper cabdal per accedir-hi. Els grans magatzems ja usaven TV3 per fer propaganda dels nous aparells aptes per a tots els sistemes, però no n'hi havia prou. Calia un ganxo fort, i des de la CCRTV es va veure clar: l'equip de rugbi de la USAP. Es van comprar els drets, i el 15 de febrer del 1987, en la primera sortida d'una unitat mòbil de TV3 fora del país, es va retransmetre el partit Llorda-USAP. Hi va haver moltes interferències, però aquesta vegada no eren hertzianes, sinó meteorològiques, perquè nevava molt. Els nord-catalans van perdre el partit, però van guanyar-hi en poder veure la decepció en directe. Aquesta experiència es va repetir l'any passat amb un èxit notable. Es van emetre dos partits de lliga, i els quarts de final, les semifinals i la final de la Copa d'Europa. France 3 no volia emetre la final, però davant la pressió social va acceptar fer-ho en diferit. Per contra, el Canal 33 ho va fer en directe. Així, mentre encara jugaven a France 3, els seguidors de la USAP van sortir al carrer per celebrar efusivament –tot i que havien perdut– el bon joc

dies de preantena: “Si algun veí podia veure TV3, li omplíem la casa de gent.”

Pel que fa a Eivissa, Antoni Munné i Joan Marí Cardona van ser els promo-

tors de l'associació Sa Talaia, que, com Voltor però amb moltes més facilitats, va dur TV3 a l'illa. Des del principi, Vidal va posar els mitjans econòmics per posar una antena a la mun-

tanya de Sa Talaia, que recollia la imatge de TV3 emesa des del mont Caro. També el diari de l'illa es va abocar de ple en el projecte, així com el tècnic instal·lador, Vicent Guasch.

consultori sentimental, vides de famosos, etc.

1999

■ **'Catalunya des de l'aire'**. Una altra innovació de format i tècnica de TV3. Es tractava de repassar les comarques del Principat amb imatges aèries i comentaris en *off*. L'episodi referit al Berguedà, Bages i Baix Llobregat va situar-se en el número 12 dels programes més vistos de l'any.

■ **'Malalts de tele'**. Toni Soler i Rosa Andreu presentaven aquest programa que, en clau d'humor, repassava diversos aspectes de la televisió

catalana i espanyola, amb entrevistes i reportatges. Es va estrenar el 1997, però el seu moment àlgid va ser al 1999, en què es va poder col·locar entre els 20 programes més vistos d'aquest any.

2000

■ **'Plats bruts'**. Telecomèdia que explica les divertides relacions entre dos companys de pis, un noi ric, mimat i soca, que vol fer teatre, i un periodista hipocondríac i egoista. Els dos es relacionaven amb altres personatges. Es va estrenar al 1999 i un any després ja es va situar en el vuitè programa més vist, tot i la competèn-

cia dels *reality shows* de les emissores públiques i privades espanyoles. Les reposicions que s'han fet continuen gaudint d'un nombre considerable d'espectadors.

■ **'Especial informatiu: els efectes del temporal'**. Els informatius i la meteorologia han estat elements bàsics de la Televisió de Catalunya, sobretot pel seu dinamisme, la proximitat amb l'espectador i la diferència amb l'encarcament dels informatius de les altres cadenes que poden veure els catalans. Bona mostra de la referència que han significat en aquests anys és aquest pro-

del seu equip, retransmès pel canal català.

L'altre gran puntal de la televisió catalana a la Catalunya Nord és la informació meteorològica, ja que France 3 sempre l'ha descuidat molt i encara hi dedica molt pocs minuts. El president de la Federació per a la Defensa de la llengua i la cultura catalanes, Pere Manzaneres, assegura que és el més vist. De fet, encara hi ha qui recorda com a la fi dels anys noranta hi va haver una gran pedregada que France 3 no va anunciar. Els pagesos van protestar i es van manifestar fins a la Delegació de la meteorologia francesa a Perpinyà. Allí el delegat va escoltar les queixes, i fins i tot hi va haver qui va dir que TV3 havia alertat de la pedregada. Pere Codonyan, corresponsal a la Catalunya Nord des del 1993, explica que va buscar la informació però no la va trobar. Els pagesos van mentir, però l'anècdota mostra fins a quin punt es fien dels homes i de les dones del temps de TV3.

Tot i la bona acceptació de les retransmissions de la USAP i la informació del temps, a la Catalunya Nord ha costat bastant fer entendre què era realment TV3. De fet, molts l'anomenaven "l'espanyola", i fins i tot el diari *L'In-*

TV3
Els partits de la USAP han estat la gran atracció dels nord-catalans cap a TV3 i el Canal 33. Dalt, Lluís Oliva (de TV3, amb barba i sense ulleres) amb els directius de l'equip de rugbi.

dépendant havia arribat a escriure en la seva secció d'informació televisiva que els *Telenotícies*, el *30 Minuts* o l'*Informatiu cinema* es feien a TVE3. O. C.

En aquella època heroica Munné responia així als sorpresos pel fet que els càrrecs públics militants d'Alianza Popular, a diferència d'altres zones, estiguessin tan entusiasmats amb la idea:

"Tant la dreta com l'esquerra local han coincidit, de bon principi, en la utilitat i l'oportunitat d'instal·lar la xarxa de repetidors [...]. El més positiu és que s'hagi despolititzat la qüestió des del

primer moment. Aquesta és, senzillament, una qüestió de llibertat d'informació." Senzillament.

Oriol Cortacans

grama que es va emetre el 12 de juny i que va ser un dels vint més vistos d'aquell any. La informació meteorològica, a més, amb el mapa dels Països Catalans, és un dels pocs espais de la televisió catalana que té en compte tots els seus espectadors potencials.

2001

■ **'Veterinaris'**. Una de les docu-sèries de més èxit de TV3. Va començar el 2000 i al 2001 va aconseguir situar-se en el desè programa més vist de l'any. Explicava històries concretes de veterinaris i la seva activitat diària al zoo, a zones rurals, a clíniques privades...

■ **'El cor de la ciutat'**. Després d'una etapa de telesèries en què la intriga tenia un paper fonamental, TV3 va tornar a la qüestió costumista amb aquest serial que es desenvolupava al barri de Sant Andreu. Problemes quotidians que en part reflectien qüestions d'interès de la societat catalana actual. Va començar el 2000 i un any després ja estava entre els vint programes més vistos de l'any. Té vocació de mantenir-se durant molts anys.

2002

■ **'Temps de Silenci'**. Un dels programes més vistos del 2002. Es tractava d'una sèrie setmanal en què

bàsicament a través de la vida de dues famílies s'intentava explicar la història de Catalunya des de la Segona República fins a la transició. Va ser la sèrie dramàtica més important de la televisió.

■ **'El Cim'**. TV3 no va fer mai cap *Gran Hermano*, però va triar una fórmula que ho recordava lleugerament. Un grup de joves es va entrenar a la Vall d'Aran amb Òscar Cadiach per fer el cim de l'Aconcagua al principi del 2003. En van fer resums diaris i especials setmanals en què s'explicaven les seves dificultats per entrenar-se i aconseguir fer el pic.